

DERS:ANAYASA HUKUKU

KONU:Ulus Devlet ve Halkın
Egemenliği kitabı üzerine.

HOCASI:Prof.Dr.Şükrü KARATEPE

ULUS DEVLET VE HALKIN EGEMENLİĞİ/Mehmet Emin Ağaoğulları

BİRİNCİ BÖLÜM: Jean-Jacques Rousseau:Halkın egemenliği

Yaşamı ve yapıtları:1712 YILINDA Cenevrede doğdu.1728 yılında cenevreden kaçıp ömrünün sonuna dek sürdüreceği gezginci yaşamına başladı.Şöhret olacağı inancı ile müzik çalışmalarına ağırlık verdi.Çapkın sanat perileri,köyün kahini,Özsever adlı komedyaları yazdı.Ansiklopedia yazarlığı yaptı.Dijon akdeminin 'insanlar arasındaki eşitsizliğin kaynağı ve temelleri üzerine söylevi büyük ses getirdi. Dillerin kökeni üzerine deneme kaleme aldı.Voltaire ve diderot ile yakın dostluk kurdu.1761 de julie yada Holoiseyi,toplum sözleşmesi yada siyasal hukuk ilkeleri,emile ya da Eğitim üstüne eserlerini yazdı.Bu iki eserden dolayı mahkum oldu. 'bütün Avrupa'da benzeri hiç görülmemeyen bir kızgınlıkla bana karşı lanetleme çığlıkları yükseliyordu' diyecekti.1765 Korsika anayasasını hazırladı ve Polonya için siyasal reform taslağını kaleme aldı. Yaşamını insanlardan uzak yaşamayı tercih etti ölümünden sonra yayınlanacak olan J.J.'ın yargıcı ve Yalnız gezen adamın düşleri kitaplarını kaleme aldı.1794 te öldü.

(Doğa durumu ve Doğal insan/Toplumsallaşma süreci/Toplum sözleşmesi/Genel irade/Egemenin doğası/Egemenin yasaları/Toplumsal özgürlük/Hükümet ve hükümet biçimleri/Yurttaşlık Bilinci)

Emile eserinde 'çelişkilerimden dolayı beni mazur görün;insan düşünmeye başlayınca çelişkiye düşmek kaçınılmaz oluyor..önyargılı bir insan olmaktansa çelişkili bir insan olmayı yeğlerim' diyecektir.Farklı konular üzerinde, ama hep aynı ilkeler doğrultusunda yazdığını' belirtir. Rousseau'da siyaset ahlaktan soyutnamaz.Kelimenin tam anlamıyla benzerlerine antik dönemde raslayabileceğimiz bir siyasal filozoftur.

Uygarlık ve aydınlanma sorunu: Rousseau,antik dönem filozoflarından ve çağının filozoflarından önemli bir noktada ayrılır:Akla mutlak bir değer yüklemeyiz;dahası aklın sınırları olduğunu belirtir.İradenin karşısına vicdanın sesi olarak nitelendirdiği erdemi koyar.

Korktuğu bilginin kendisi yada gerçekten bilgili insan değil,fakat kendini bilgili zannedip diğer insanlarla ilişkilerini yarım yamalak kuran ve vicdanlarının sesini dinlemeyen 'yarı cahiller'ya da 'yarı aydınlar'dır. Etik rasyonalizmin hakim olduğu söylenebilir. Aydınlanma filozoflarını ve çağın filozoflarını eleştirmiş ve 'benim yaptığım bilimi kötülemek değil,erdemli insanların karşısında erdemi savunmaktır' der. 'Eski devlet adamları hep ahlaktan ve erdemden bahsederlerdi;bizimkiler ise yalnızca ticaretten ve paradan söz ediyorlar' diyerek burjuva değerlerinin hakim olduğu bir toplumu eleştirilerine hedef yapmıştır.

1.söylev'de kısaca değinmiş olduğu insanlar arasındaki kötülüklerin kaynağını oluşturan eşitsizlik olgusunun nasıl ortaya çıktığını açıklayabilmek için ilk önce insanı tanımak gerekir demiş ve ...yalan söyleyen kitapların terk edilip hiç yalan söylemeyen doğaya başvurulmasını salık vermiştir. Kendinden önceki doğal hukuk kuramlarını ve Grotius,Hobbes ve Locke yi eleştirir.

2.Söylevinde, doğal insanın olumsuzlama yöntemiyle genel bir tablosunu çizer. Akıldan önce insanın özünü oluşturan iki ilke vardır. Bunlardan ilki temel bir içgüdü olan kendini koruması ve ikincisi merhamettir.

Yalın bir yaşam süren doğal insanlar arasında eşitlik hüküm sürer. Biri doğal ve diğeri siyasal olarak nitenebilecek iki tür eşitsizliğin olduğunu belirtir.

Doğal insanı hayvandan ayıran iki özellik vardır:Özgürce seçim yapma ve gelişme yetisidir. Doğa durumundan toplum durumauna geçiş, birçok dışsal neden ile insanın gerçekleşen doğal yetilerinin karşılıklı etkileşim oyununu içeren tarihsel bir süreci çağırıştırır. Bu sürecin sonunda çıkan toplum doğal değildir,ancak doğallık da içerir.

İnsanlar arasındaki eşitsizliğin laynağı ve temelleri üzerine söylevde:’Bir toprak parçasının etrafını çitle çevirip bu bana aittir diyebilen ve buna inanacak kadar saf insanlar bulan ilk insan uygar toplumun gerçek kurucusu oldu.Bu sınır kazıklarını söküp atacak yada hendeği dolduracak sonra da hemcinslerine Bu sahtekara kulak asmaktan sakının.Meyvelerin herkese ait olduğunu,toprağın ise kimsenin olmadığını unutursanız,mahvolursunuz’ diye haykıracak olan adam insan türünü nice suçlardan,nice savaşımlardan,nice cinayetlerden,yoksulluktan ve korkunç olaylardan esirgemiş olurdu. Diyecektir. Mülkiyetin ortaya çıkı eşitsizliğin belirmesi değil,fakat doğa durumunun sonuna gelmesi demektir. Toplumsallaşma dört evreden oluşmuştur. Evre:Doğal çevre ve insanların yaklaşması,2.evre:Aile yaşamının olanaklı kılan barınaklar inşası,3.evre:Madencilik ve tarımın bulunması,4.evre:Doğmakta olan toplumda iki sınıf belirir:Yoksullar ve zenginler.

Böyle bir ortamda kargaşadan,şiddetten vs.kutulmanın yolu toplumsallaşmanın sonuna ulaşmak daha açıkçası siyasal toplumu kurmaktır.Eşitsizlik içerisinde gerçekleştirilen bu yalancı sözleşme,zenginlerin konumlarını sağlamlaştırıp eşitsiz ilişkileri kurumsallaştırır.Birbirine bağımlı hale gelen insan yalancı sözleşme ile kandırılarak köle konumlarını benimserler. Kısaca doğal insanın halini ‘toplumsal köle’ insan alır.

Ancak çözüm yine de toplumun içinde aranmalıdır.ama insanı kul köle eden burjuva toplumunda değil ona yitirmiş olduğu özgürlük ile eşitliği yeniden kazandıracak olan bir toplumda. Böyle bir toplumu kurmak ise ancak yalancı olmayan gerçek bir toplum sözleşmesinin yapılmasıyla mümkündür.

Toplum Sözleşmesi: Rousseau,doğal hukuka başvurarak kölelik sözleşmesinin geçersizliğini kanıtlama yoluna gider. Kamusalılığı amaç edinmeksizin yanlış bir şekilde kurulan bozuk,kötü devletleri düzeltmeye çalışmanın bir anlamı yoktur. Her şeye sıfırdan başlanmalıdır,bu da toplum sözleşmesidir.

Halk kavramına biri somut biri soyut iki anlam yüklemişonu hem yöneten ve hem yönetilen olarak bir bölme işlemine tabi tutmuştur.

Sözleşmenin tarafları kimlerdir? Kalabalığı bir bütün halinde birleştiren sözleşme bireysel iradelerin bir ürünüdür. Toplum sözleşmesi birey düzleminde kişisel çıkarı olan insan ya da uyruk ile ortak çıkarı gözetilen yurttaş arasında;halk düzleminde ise somut halk ile soyut halk arasında gerçekleşir. Halk kendinden başkası ile sözleşme yapmaz...Ergenlik çağına gelen her birey zımni olarak

bunu kabul eder,kazandığı haklar ile ödevleri kabul etmesi demektir. Sözleşme gücünü güttüğü amaçlardan alır..

Toplum sözleşmesinin amacı,insanların yaşayamacağı bir durumdan çıkıp meşru bir toplum kurmaları olduğu anlaşılır. Bireyler bakımından 'karlı bir alışveriştir' bu. Toplum sözleşmenin gereği belli bir amaç için donatılmıştır:ortak iyilik.Amacın gerçekleşmesi için kendine özgü bir iradesi plmak gerekir. İşte bu nedenle sözleşmeyle yaratılan toplumsal-siyasal bütün(halk-devlet) ortak bir benlikle ve ortak iradeyle (genel irade) donatılmıştır.

Genel irade özel iradelerin bir sonul ürünü olarak doğmaktadır.Genel iradenin hem bireysel iradelerle hem de halkın ya da 'herkesin' iradesiyle karşılıklı içinde bulunduğunu ileri sürer.

Genel irade halkın tümünün iradesidir. Herkesin iradesi ile genel irade farklıdır. Genel irade yalnızca ortak çıkarı gözetir herkesin iradesi ise özel çıkarı gözetir. Bu iki iradenin arasında genel olarak ayırım vardır. Özel iradeyi insan ve genel iradeyi yurttaş ile özdeşleştirir. Bu bakımdan genel irade biraylerin yurttaş dönüşmesi ile ortaya çıkar.

Egemenlik ise genel iradenin uygulanması demektir. Egemenlik,devredilemez(vazgeçen insanlığından vazgeçer),temsil edilemez(ancak kendisi tarafından temsil edilebilir.Temsil edilmesi bir efendinin hükmü altın girmesi demektir. Kısaca kendine temsilciler seçen halk artık özgür değildir;yoktur artık..Ancak temsil edilmeme yaşamayı kapsar yürütmeyi değil..),bölünemez(egemen otorite basit ve tektir,bölünmesi yok edilmesi demektir. Erkekler ayırımına karşı çıkar ve bazıları yasama egemen işlemleri,bazıları yürütmeye egemen işlemleridir),Mutlaktır(Doğa nasıl insana kendi organlarında mutlak bir erk vermişse toplum sözleşmesi de mutlak bir iktidar verir.

Egeem halktır ama bu soyut halktır,dolayısı ile bu noktada 'bu soyut ve kolektif varlık nasıl iş görür.Yanıtı:Yasalarla. Bir devleti devlet yapan yasalardır. Toplumsal bütünün ve bu bütünlü bireyler arasındaki birliğin oluşmasındaki odak nokta yasalardır.

Toplum sözleşmesinin başında 'insan özgür doğar,oysa her yerde zincire vurulmuştur,der.Toplum sözleşmesini yapıp kendi isteği ile kendini genel iradeye,dolayısı ile genel iradenin işlemleri olan yasalara bağlar. Bunun anlamı toplum içindeki insanın yeniden özgür olmasıdır. İnsanın hem özgür olması hem de yasaya bağlı olması çelişki değildir.İnsan insanlara y da bireylere değil,fakat yasalara,yani nesnelere zorunlu olarak(mutlak) boyun eğerek yeniden özgür olur. Yasayı yapan kendisidir ve genel irade aslında onun kendi iradesinden başka bir şey değildir.Kısaca bireylerin yasalarla boyun eğmesi aslında kendilerine boyun eğmeleridir.Bu aynı zamanda Kral XVI.Louis'in 'devlet benim' anlayışının yerine 'Devlet Biziz' anlayışının yerleşmesidir.

Toplumsal yaşamın her alanının devlet tarafından düzenlenmez(Kamusal-özel alan).Özgürlük her şeyden önce toplumsal özgürlüktür. Bireyler yurttaşlara dönüşmedikçe yani kamusal alan belirlenmedikçe özel alana özgü hak ve özgürlüklerin hiçbir anlamı kalmaz.Kısaca özgürlük her zaman yasaların kaderini paylaşır,onlarla birlikte hüküm sürer ya da yok olur. Bu bağlamda yasaları yapan halk dışında bunları uygulayan yönetim gündeme gelir.Ki halkın özgürlüklerini sürdürebilmesi için yasalara en yakın hükümet biçiminin hangisi olduğu önem kazanır.

Hükümet biçimleri:Demokrasi,Aristokrasi,Monarşi olarak üçe böler. Demokrasiyi doğrudan demokrasi olarak anlar. Halkın sürekli toplantı durumunda olması düşünülemez olduğundan olanaksız bir hükümet biçimi olarak görür.Ve küçük devlet,sade töreler,ekonomik eşitlik,lüksün dışlanması gibi birçok güç koşul gerekir. Sonuçta demokrasinin olanaksızlığını düşünür:’Bir tanrılar halkı olsaydı,demokrasiyle yönetilirdi.Böylesine yetkin bir yönetim insanların harcı değil’.der. Yinede ulaşılması gereken bir ideal olduğu söylenebilir. Aristokrasi orta büyüklükteki devletlere uygun düşen aristokrasi küçük bir azınlığın yönetimidir. Hükümete özgü çıkarın genel iradeyi hiçe sayması olasılığı yüksektir. Monarşi,büyük devletlere uygun yürütme erkinin tek kişide toplandığı idaredir. Yönetim işleri çok etkin ve hızlı görülür.Kendi içinde despotizme kayıp devleti yok etme eğilimi en fazla taşıyan yönetim şeklidir. Bunlardan başka karma nitelikte hükümet biçimleride bulunduğunu belirtir.Ve hepsi de meşrudur. Çünkü her biri genel irade tarafından çıkarılır ve yönlendirilir,der. Peki hepsi de meşru olan bu hükümet biçimlerinden hangisi en iyi yönetimdir? Bu soruya cevap vermek anlamsızdır. Zira her ülkeye uygun düşecek tek hükümet biçiminden söz edilemez. Belli bir ülkenin içinde bulunduğu koşulların değişmesi ile o ülkeye elverişli hükümet biçiminin değişmesine neden olur. Bir hükümet genel iyiliği gözetken yasaların otoritesinin dışına çıkmadığı sürece iyidir.

Hükümet biçimi ne olursa olsun iskambil kağıtlarından yapılmış bir şato gibi dağılmaması için siyasal yapının sağlam bir şekilde ayakta durmasını sağlayan harç yurttaşlık bilincidir. Bireyleri çıkarları yüzünden değil tutkuları yüzünden topluma bağlayacak ve hepsini ayrılmaz bir beden şeklinde birleştirecek duygular olarak büyük yasacılar Musa,Lykurgos ve Numa dan örnekler verir. Bunlar birincisi Vatanseverlik,ikincisi Dindarlıktır(’temelinde din olmayan hiçbir devlet kurulmamıştır’. Emil adlı eserinde anlatmıştır. Siyasal iktidar ile dinsel iktidarın tek elde toplanması,daha doğrusu dinin egemenin denetiminde olması gerektiğini savunup Musa’nın,Muhammet’in ve Calvin’in düzenlemelerinden övgü ile söz eder ve bu gerçeği kavrayan tek hristiyan düşünürün Hobbes olduğunu belirtir.

Rousseau,yirmibeş-otuz yıl öncesinden Fransız devrimini hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle haber verir gibidir...

İKİNCİ BÖLÜM: FRANSIZ DEVRİMİ:Ulus-devlet tarih sahnesinde.

1-Devrime doğru:Gerek Montesque ile Rousseau,gerek aydınlanma filozofları ortaya koydukları düşüncelerle Fransız devrimini hazırlamışlardır. Bu hazırlamaktan bu düşünceler yumağı sayesinde gerçekleştiği gibi bir yargıya varmamak gerekir. Kabaca burjuvazinin feodal sistemle uyumsuzluğu şeklindeki genel nedenin yanında düşünceler ikincil nedenlerden biridir.

Devrimi hazırlamak anlamında son ve belki de en önemli katkıyı yapan düşünür Sieyes’tir.Bunların yanında Jean Meslier(1664-1729),Maby(1709-1785),Don Deshamps(1716-1774) ,Mercier(1740-1814),Bretonne(1734-1806),Saint-Pierre(1737-1814),Beaumarchais(1732-1799) gibi ütopyk düşünürler de vardır. Fransız krallığı ‘kaçınılmaz2 bir değişime doğru hızla yol almaktaydı.

2-E’taats Ge’neraux öncesi Fransa:

Devrimin ateşleyicisi olan E’taats Ge’neraux 5 Mayıs 1789 da Versailles’da toplanır. Peki XVI.Louis neden toplandı?Fransa bu noktaya nasıl geldi? XV.Louis ‘benden sonra tufan’ sözü krallığın içindeki durumu yeterince ortaya koymaktaydı. Fransa büyük ölçüde kırsal bir toplumdu ve ekonomisi de

temelde tarıma dayanıyordu. Yüzde 85 ini oluşturan köylüler zor durumdaydı. Çiftçilik yöntemlerinin geri kalmışlığı,nüfus çokluğu vs.açlık tehlikesi sınırında idiler. Köylülerin kırsal alanın soyluların eliyle ticari ve kapitalist uygulamalar açılması oldu.Dolayısı ile köylüler,feodal sömürü düzeninin yıkılışını desteklemeye hazır idiler.

Köylülerden başka tiers e'tat(Üçüncü tabaka) olan emekçiler ile burjuva da huzursuzdu. Sanayileşmede İngilterenin çok gerisindeydiler.Burjuvazi ekonomik gücü ile orantılı toplumsal ve siyasi haklar elde etme peşindeydi. Tiers e'tat(Üçüncü tabaka)ın tepkisini çeken soylular feodal toplumun ikinci tabakasını oluşturuyorlardı. Nüfusları % 2 olmasına karşın toprağın %25 ine sahiplerdi.

Ancien Re'gime en büyük destekçi olan ruhban sınıfın oluşturduğu birinci tabaka idi.Psikoposlar soylulardan kilise din adamları 3.tabakadan çıkıyordu. Bu kilise hiyerarşisi de düzen değişikliği fikrini besliyordu.

XVI Louisin tahta çıkınca yaptığı ilk iş Parlemlentların 1771 de elinden alınan yetkilerini geri vermek oldu. Devrim öncesi yargı ve yönetim alanındaki reformlar ise,yeterince hazırlık yapmadığı için daha fazla karışıklık yarattı.1778 de koloniler savaşı hazineyi tamtakır bıraktı.Ve ifalas adoğru sürüklendi.Soylulardan ve din adamlarından vergi alınmaya çalışıldı. Hazırlanan bir çok reformist yasa Parlemlant'in engeliyle karşılaştı. Ve XVI Louise e'tatsGe'ne'rauXun 1 mayıs 1789 da toplanacağını duyurdu. Bu dönem boyunca ekonomik kriz ve toplumsal huzursuzluk büyüyor ve çok sayıda kitap,makale,broşür yayımlanıyor ve yakınmaları ve istekleri içeren 'dilek defterleri' kaleme alınıyordu. Bu dönemde yazdıklarıyla en fazla ses getiren düşünür Sieyes'ti.

Sie'yes ya da Tie'rs E'tat'nın Ulusal Egemenliği: 'E'tats Ge'ne'rauxun 17 Haziran 1789 da ulusal meclis önerisiyle Devrimi başlatan ve 1799 Bonaparte nin 18 Brumaire darbesini hazırlamasıyla devrimi sona erdiren adam' olarak nitelenen Sie'yes,Üçüncü Tabaka nedir? Adlı kitabı kısa sürede çok büyük başarı elde eder. Sie'yes birinci tabakanın değil de tiers e'tat'ın adayı olarak seçilir. 1815 de sürgüne gider.1830 devriminden sonra Fransaya döner ve unutulmuş olarak ölür.

'Siyaset benim tamamlamış olduğumu düşündüğüm bir bilimdir' diyen Sie'yes,temel yapıtı olan Üçüncü tabaka nedir? eserinde üç soru sorar ve kısacık yanıtlar verir: 1-Tie'rs E'tat nedir? – Herşey.2-Siyasal düzende şimdije kadar ne olmuştur?-Hiçbirşey. 3-Ne istiyor?-Bir şey olmak.

Sie'yes,pratik amaçlı bu görüşlerinden sonra siyasetin ilkelerini ortaya koyar. Buna göre siyasal toplumun oluşumunda 3 evre vardır.1.evre:Birleşmek isteyen ayrı bireyler vardır. 2.evre:Bir örgüte kavuşmak için genel bir iradeye sahip olmalıdır. İktidar kamuya aittir. Ulus kendisini oluşturan bireylerin bir toplamı olmaktan çıkıp bir senteze dönüşür.Ulusun ortaya çıkmasıyla yurttaş belirir.3.Evre:Bu ulusal irade nasıl işler? Günümüzde 'temsili demokrasi' denen siyasal yönetim anlayışının ilk kuramsal taşlarını koyar. Ve egemenliğin ulusun temsilcileri aracılığıyla kullanılacağını açıklar.

Temsil kavramı:1-Belli bi alanla sınırlı değil ulusal boyut kazanır.2-Belli konuda verilmiş vekalet değildir.3-Egemenliğin somutlaştırıldığı yerdir. Rousseausunun genel iradesi Sie'yesin elinde ortak yada ulusal irade olup halktan ulustan temsilciler meclisine doğru yer değiştirir.Temsilciler ulusal iradeyi dile getirirler. Her zaman çoğunluk görüşünün ve kararının geçerli olduğunu belirtir.

Peki bu savlardan sonra Fransa'da ne yapılmalıdır? Bir anayasa yapılmalıdır, ve bunu yapma hakkı yalnızca ulusa aittir. İngilteredeki çift meclis değil tek bir organ yada meclis olmalıdır. Eskiden tie'rs serfti,soylu tabak her şeydi.Şimdiyse tie'ers her şeydir,soyluluk bir sözden ibarettir.. Üçüncü tabaka ulusun ta kendisidir. Haksız ayrıcalıklar terk edilip tiers etat meclisi öncülüğünde ülkeye bir anayasa kazandırılacaktır. Böylece Sie'yes,aydınlanmanın Fransayı karşı konulmaz biçimde ulus egemenliğine götürdüğünü ileri sürer ve tie'rs e'tat'ın yada daha doğrusu burjuvazinin 'devrim' programının il aşamalarını ortaya koyar.

E'taats Ge'neraux'den Cumhuriyete:

E'taats Ge'neraux üyelerin hepsi aralarında ideolojik farklılıklar taşıyan ve değişimden yana idiler ve Sie'yes'in düşüncelerine büyük ölçüde katılıyorlardı.Sieyesin önerisi üzerine kendilerini ulusal meclis olarak ilan ettiler. Kralın bu karar karşı girişimleri sonuç vermedi.Ve bir süre sonra ulusal kurucu meclis olarak tanımladılar. O güne kadar gelişmeleri izleyen halk siyaset arenasına girdi.İl önce Paris sonra kentlerde yaşanan devrim köylülerle 3.aşamsını yada 3.devrimi gerçekleştirdiler.ayrıcalıksız bir yurttaşlık için 26 ağustos da 'insan ve yurttaşlar haklar bildirisi' kabul edildi. Farnsız devriminin temel sloganı 'özgürlük,eşitlik,kardeşlik' İnsan ve Yutrtaş Haklar Bildirgesiyle hukuksal bir temele kavuştu.

Halkın yada ulusun egemen kılınması hem iktidar ilkesinin ehmede kullanmasının ona ait olması demektir. Sie'se göre yurttaşar haklarını devretmeksizin hakların uygulanmasını kendilerinden daha yetenekli temsilcileri tayin ederler. Sonuçta modern temsili demokrasilerinde benimdediği halkı devre dışı bırakan bu temsil anlayışı 1791 anayasasına yerleştirilir.

1789 devrimcileri egemenlik dışında bir çok konuda farklı yaklaşımlar sergilerler. Krallık-Cumhuriyet karşıtlığı,savaş-barış karşıtlığı,Devrime devam mı-tamam mı? Gibi bir çok konuda karşıtlıklara düşerler.

3-Jakoben Cumhuriyet:

10 ağustostan Konvensiyonun toplandığı 20 eylül 1792 ya kadar süren dönemde tam bir iktidar kargaşası yaşanır. Yasama meclis devrimci komünün belli yetkileri kullanmasına izin vermek zorunda kaldı,ama onunla mücadele etmekten de geri durmadı. Konvensiyonun il 8 ayı boyunca Jironden-Montgrard çatışması yaşandı. Ralarında sınıfsal tutum ve görüş farklılığı mevcuttu. Jirondeller Maraisn ılımlı burjuva milletvekillerinin desteğiyle meclise hakim oldular..1792 de iktidarlarını sürdürme hesapları ile İngiltere,Hollanda,İspanyaya savaş ilan ettiler. Savaş sonrası konvensiyonda arda arda aldıkları yenilgiler Jirondenler daha da hırçınlaştırdı.Montagrard ve jakobenlere karşı amansız savaşa giriştiler. Sonuçta 2 Haziran halk ayaklanmasında Jirondenler Maraiinde desteğiyle tutuklandılar. Paristen kaçıp kralcılarla işbirliğine girmeleri sonucu isyan Fransanın dötbir yanına yayıldı. Yakalanan Jirondenler idam edildi ya da giyotine gönderildiler.

Jirondenlerin saf dışı bırakılmasıyla Jakobenler iktidarlarını bir 'diktatörlük' olarak nitelenecek denli güçlü ve katı biçimde uygulamaya giriştiler.Kamusal selamet komitesi Robepierre'nin kabinesi haline geldi.Jakobenler iktidara gelir gelmez halk kitelelerin isteklerini karşılayabilmek için ve Devrimi başarıya götürebilmek için çeşitli radikal kararlar aldılar.'ulusal ustra' denen giyotin yoğun bir şekilde kullanılmaya başlandı. Ve çok katı bir merkezizetçilik oluşturuldu. Enetgre'lerden kurtulan Jakobenler

Dantonistler(devrimi sonlandırmak isteyenler) ve He'bertistler(aşırı-devrimciler) le mücadele etmek zorunda kaldılar.İl önce Hebertisleri ve sonra dantonistleri tutuklatıp, idam ettiler. Enrageler, He'bertistler ve dantonisler gibi iç düşmanlar ve savaşlarla dış düşmana zafer kazanan Jakobenler devrimci yönetime artık ne gerek var sorularına karşılık devrim üzerinde kara bulutların dağıldığını ve kendi saflarında bile karşı-devrimcilerin olabileceğini düşündüler. Halk düşmanı kavramını genişletip savunma hakkını ortadan kaldıran yasalar çıkardılar.

Kendini devrimin yönetici ögesi gören Burjuva giderek rahatsız olmaya başladı. Sonuçta kentleri besleme politikaları köylüleride küstürdü. Ve sonuçta diktatörlük hırslarıyla tehdit edildikleri düşüncesindeki Konvansiyon üyeleri Robespierre, Saint-Just ve diğerleri hakkında tutuklama kararı çıkarttılar(1794). Robespierre serbest bırakılmalarına rağmen tekrar bir ayaklanma çıkarmak istememeleri nedeniyle yandaşları dağıldı ve giyotine gönderildiler.

Jakobenlerin düşüşüyle sona eren devrim değil fakat devrimin radikal dönemiydi, burjuva-halk kitleleri ittifakı denemesiydi, ulus-devlet mantığının ulaşabileceği son noktaydı. 'devrim kendi çocuklarını yiyen bir Satürn'dür' diyen Vergniand dan hareketle devrim kimsenin hakim olamadığı bir tanrıya ya da bir makinaya benzetilirse, bujuvazinin ona hakim olabilecek denli kendini güçlü hissettiğini söylemek mümkündür. Ancak burjuvazi, bu yargısında yanıldığını çok geçmeden kavrayacak hakim olamadığı Devrimi sona erdirmesi için Sie'yesin deyişyle 'kılıç'ın yani Napole'on Bonapartnin ellerine teslim edecektir...

Jakobenler, halkı halk düşmanlarından ayıran yeni bir kriteri gündeme getirirler: Erdem. Robespierre ' Halkın yanında olmayan halka karşıdır.. anlayışını getirir. Karşıt görüştekileri erdemsiz olmakla damgalarlar. Ülke içindeki yabancıları da potansiyel düşman olarak tanımlarlar. Son bir düşman olarak da ortak çıkarları gözetmeyen görevlileri kapsarlar. Jakobenler muhalefette iken ve iktidarda iken olaylara farklı yorumlarlar. Halk egemen olduğuna göre gerekli gördüğünde yasaların dışına çıkabileceğini zaman zaman bu eylemleri yüreklendirirler ev hatta kışkırtırlar. Referandum mekanizması vs. öngörülmesine rağmen bu düzenlemeler kağıt üstünde kalır. Çünkü Jakobenler devrimci yönetimi gerçekleştirip halkla özdeşleştirdikleri temsilcilerin, yani Konvansiyon ile onun uzantısı Kamusal Selamet Komitesinin 'diktatörlüğüne' doru yöneleceklerdir.

1793 yılında Jakobenlerce ilan edilip gerçekleştirilmeye çalışılan siyasal iktidarın yeniden aypılanması Robespierre tarafından benimsenen bir kavramla adlandırılır: Özgürlüğün despotizmi. Bu yapılanma birbirini çağrıştıran iki bileşenden oluşur: Devrimci yönetim ve Terör(Yıldırı).

'Devrimin ve Fransız halkının düşmanlarının yok edilmediği sürece bize rahat yok! anlayışından hareketle Jakobenler, Cumhuriyetin varlığının ve geleceğinin terör uygulamasına bağlı olduğunu vurgularlar ve buaradan hareketele terörün salt iç ve dış düşmanlara işletildiğinin altını çizerler. 'Cumhuriyetin düşmanlarına vereceği tek şey ölümdür'der. Giyotinin çalışmasını isteyen halktır. Bu bakımdan giyotin erdemsiz insanları yok etmeye yönelik demokratik bir adalet aygıtıdır. Devlet nasıl yaparsa insanların öyle olacağı görüşündedirler. Okullar, bayramlar ve din yurttaşlığın araçları olarak görürler. Bu anlayışın sonucu devrime yeni bir anlam yüklerler: İnsanı gerçek bir yurttaş, halkı da gerçek bir halk yapmak!...

